

PLACERINGSRIKTLINJER

FÖR MELLERSTA NORRLANDS PENSIONSSSTIFTELSE

Investeringsriktlinjer antagna av styrelsen per 2023-12-14

Innehåll

1. Allmänt	3
1.1. Syfte med placeringsriktlinjer	3
1.2. Uppdatering av riktlinjerna	3
2. Stiftelsens placeringsstrategi	3
2.1. Tillgångsportfölj och avkastningsmål	3
2.3. Strategisk allokering	4
3. Tillåtna investeringar och restriktioner	4
3.1. Räntebärande värdepapper	4
3.2. Aktier och aktierelaterade instrument	5
3.3. Derivat	5
3.4. Alternativa tillgångar	5
3.5. Etiska regler	5
3.6. Förvaring av värdepapper	6
4. Organisation, ansvar och processer för riskstyrning	7
4.1. Organisationsskiss	7
4.2. Ansvarsfördelning	7
4.2.1. Styrelse	7
4.2.2. Förvaltningsansvarig (VD)	7
4.2.3. Fristående riskkontrollfunktionens ansvar	8
4.2.4. Extern revision	8
4.2.5. Intern revision	8
4.2.6. Utlagda verksamheter	8
4.2.7. Förvaltningsstruktur	8
5. Uppföljning och rapporter	8
5.1. Jämförelseindex	8
5.2. Rapporteringens innehåll	8
6. Riskuppföljning och mätning av placeringsrisker	9
6.1. Placeringsrisker	9
6.2. Riskuppföljning och mätning	10

1. Allmänt

Härnösands kommun beslöt 2008 att trygga pensionsåtaganden i Mellersta Norrlands pensionsstiftelse – ”Stiftelsen”. Stiftelsen är en förmögenhetsgemensam pensionsstiftelse för arbetsgivare inom Härnösands kommun samt – sedan 2014 – för Kommunförbundet Västernorrland och har i uppdrag från arbetsgivarna att förvalta dess pensionsmedel. Arbetsgivarna i stiftelsen har lämnat kapitalvärdebestämda temporära eller livsvariga ålders- och/eller efterlevandepensioner. Dessa pensionslöften har tryggats i Stiftelsen.

Härnösands kommuns utfästelser om pension har givits åt tidigare arbetstagare födda 1942 och tidigare eller deras efterlevande.

Kommunförbundet Västernorrland utfästelser om pension har givits åt arbetstagare, tidigare arbetstagare eller deras efterlevande

Stiftelseförmögenheten som överstiger stiftelsens pensionsreserv kan användas till nya pensionslöften från arbetsgivaren eller hämtas som gottgörelse för andra pensionskostnader som arbetsgivaren har.

1.1. Syfte med placeringsriktlinjer

En pensionsstiftelse som tryggar utfästelse om pension till minst 100 personer ska, enligt 16 f § tryggandelagen, upprätta, följa och offentliggöra placeringsriktlinjer. Dessa ska innehålla principerna för placering av samtliga tillgångar. Finansinspektionen har i författningarna Finansinspektionens författningssamling FFFS 2019:19 ”Finansinspektionens föreskrifter om pensionsstiftelser” samt FFFS 2020:8 lämnat föreskrifter som anger vad sådana riktlinjer ska innehålla. Dessa riktlinjer är upprättade i enlighet med detta och ska beskriva följande:

- Stiftelsens placeringsstrategi
- Stiftelsens organisation för riskhantering och förvaltning
- Hur stiftelsen mäter risker i dess placeringar
- Hur riskkontroll och riskuppföljning utförs i stiftelsen

I tillägg till placeringsriktlinjerna finns följande styrdokument:

- Riktlinjer för riskhantering
- Riktlinjer för internrevision
- Riktlinjer för verksamheter som omfattas av uppdragsavtal
- Beredningsplan
- Ersättningspolicy

1.2. Uppdatering av riktlinjerna

Stiftelsens styrelse ansvarar för att riktlinjerna löpande hålls uppdaterade. Riktlinjerna skall revideras vid större förändringar av stiftelsens förutsättningar, dock minst var tredje år.

2. Stiftelsens placeringsstrategi

2.1. Tillgångsportfölj och avkastningsmål

Målet för placeringsverksamheten i Stiftelsen är att uppnå en avkastning efter förvaltningsavgifter på tillgångarna som långsiktigt genererar en återbäring som motsvarar arbetsgivarens pensionskostnader. Placeringarna skall karaktäriseras av bevarande av det reala kapitalvärdet, långsiktighet och möjlighet att årligen erhålla gottgörelse genom löpande avkastning.

Stiftelsens placeringar ska långsiktigt kunna skapa en avkastning som överstiger de årliga pensionsutbetalningarna och ger möjlighet för arbetsgivaren att erhålla gottgörelse.

2.3. Strategisk allokering

Stiftelsen eftersträvar god diversifiering mellan och inom tillgångsslag. Genom diversifiering reduceras risken i den totala tillgångsportföljen. Allokeringen till olika tillgångsslag tillåts variera inom nedan angivna intervall:

Tillåtna tillgångsslag	Min	Normal	Max
Räntebärande värdepapper	20%	60%	100%
Aktier	0%	25%	50%
- Utländska aktier	0%	10%	50%
- Svenska aktier	0%	15%	50%
Alternativa investeringar	0%	15%	30%
Likvida medel	0%	0%	80%

3. Tillåtna investeringar och restriktioner

3.1. Räntebärande värdepapper

Portföljens medel, vad gäller räntebärande värdepapper, får placeras i:

- **Direktägda räntebärande instrument** i enlighet med begränsningar i tabell 1 och övriga bestämmelser nedan
- **Värdepappersfonder** registrerade hos Finansinspektionen eller motsvarande organ inom EU bestående av räntebärande värdepapper med god kreditvärdighet och riskspridning. Fondens värde ska kunna gå att följa kontinuerligt samt realiseras med kort varsel och i allt väsentligt överensstämmer med nedan bestämmelser gällande räntor:

Valutarisk, d.v.s. risken att värdet på ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i valutakursen mellan investeringens valuta och svenska kronan, hanteras genom att eventuell valutaexponering måste säkras.

Ränterisk, d.v.s. risken att värdet på ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadsräntorna hanteras genom att den genomsnittliga durationen inte får överstiga 5 år.

Kreditrisk, d.v.s. risken att värdet på ett finansiellt instrument blir lägre på grund av förändringar i kreditspread, hanteras genom att investeringar i räntebärande papper sprids mellan emittenter med olika kreditvärdighet. Procenttalen i tabellen nedan avser andelar av ränteportföljens totala marknadsvärde samt maximal andel per emittentkategori.

Emittentkategori	Ratingkrav	Total limit per kategori	Total limit per emittent
Svenska staten		100 %	100 %
Kommuner		100 %	25 %
Statliga bolag		75 %	25 %

Säkerställda obl.	AAA	75 %	25 %
Företag, banker & institutioner	>A-	75 %	10 %
Företag, banker & institutioner	>BBB-	50 %	10 %
Företag, banker & institutioner	<BBB-	0 %	0 %
<ul style="list-style-type: none"> - Med rating avses i första hand officiell rating från Standard & Poor, Moody's eller Fitch. Minst ett av de angivna ratingkriterierna ska vara uppfyllt. - Om placeringar sker i fonder skall dessa i allt väsentligt förvaltas i enlighet med denna policy. 			

3.2. Aktier och aktierelaterade instrument

Portföljens medel, vad gäller aktier, får placeras i:

- **Värdepappersfonder** registrerade hos Finansinspektionen eller motsvarande organ inom EU med åtminstone månatlig värdering för att säkerställa likviditet. Vidare gäller följande restriktioner:

Diversifiering och koncentrationsrisker

Vid investeringar i aktier och aktierelaterade instrument ska allmänt vedertagna principer om diversifiering mellan olika branscher och aktieslag beaktas. Aktier hänförliga till ett enskilt bolag, eller bolag inom samma koncern, ska normalt utgöra maximalt 10 procent av aktieportföljens marknadsvärde

Valutarisk

- Valutaexponering säkras normalt inte i aktieportföljen utan ses som en del av en global diversifiering
- Valutaexponering får säkras om detta bedöms vara nödvändigt

3.3. Derivat

Stiftelsen ska inte använda sig av derivatinstrument. Derivatinstrument är tillåtet inom fondinvesteringar i enlighet med deras respektive fondbestämmelser.

3.4. Alternativa tillgångar

Syftet med alternativa tillgångar är att skapa riskspridning i totalportföljen. Diversifiering inom alternativa tillgångar ska eftersträvas genom att t.ex. investera i olika marknader, strategier och förvaltare. Alternativa investeringar kan vara t.ex. hedgefonder, infrastruktur, skog, råvaror eller private equity. Inför investering i alternativa placeringar ska en särskild riskbedömning göras, vilken ska initieras av förvaltningsansvaring, och beslut därefter fattas av styrelsen. För godkända alternativa investeringsprodukter inom diskretionära kapitalförvaltning krävs inget sådant särskilt styrelsebeslut.

3.5. Etiska regler

Stiftelsen ska i sin kapitalförvaltning sträva efter att vara en ansvarsfull investerare.

Medelsplaceringen skall göras på ett sätt som, utöver god avkastning och låg risknivå, är förenligt med nedan fastslagna ställningstaganden.

Stiftelsen förordar bolagsval utifrån positiva screeningskriterier. Med det avses företag som i sin verksamhet ligger i framkant och arbetar systematiskt, proaktivt och målmedvetet med att integrera hållbarhet i sina styrdokument och i sin verksamhet. Den positiva screeningen skall leda till lägre bolagsspecifika risker, en jämnare och högre avkastning och långsiktigt bidrar till en mer hållbar utveckling.

I linje med detta ska fokus ligga på företag som:

- Integrerar hållbarhet i sin affärsmodell och strategi
- Redovisar och följer upp sitt hållbarhetsarbete utifrån t.ex. sin uppförandekod och andra riktlinjer och åtaganden
- Följer internationella regelverk som syftar till att skydda människor och miljö, och agerar för att åtgärda fel och brister. Företaget bör använda sin påverkansmöjlighet i hela värdekedjan, det vill säga även i förhållande till leverantörer och kunder.
- Bidrar positivt såväl ekonomiskt, miljömässigt som socialt, till berörda samhällen
- Begränsar sina skadeverkningar på miljön (globalt, regionalt och lokalt)
- Ser nya affärsmöjligheter genom att bidra till ett minskat resursutnyttjande i en värld med krympande resurser

Förutom ovan tillämpas även negativa screeningkriterier, vilket innebär att placeringar endast får ske i bolag som på ett godtagbart sätt efterlever internationella konventioner och normer för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, antikorrupktion och förbjudna vapen. Bolagen skall således följa FN:s Global Compact, FN:s deklaration för mänskliga rättigheter, FN:s konventionen mot korrupktion, FN:s konvention om barns rättigheter, ILO's kärnkonventioner, OECD's riktlinjer för multinationella bolag och Rio deklarationen om miljö och utveckling.

Direkta placeringar i bolag där en icke obetydande del av omsättningen härrör från produktion eller distribution av vapen, alkohol & tobak, hasardspel eller pornografi skall undvikas. Stiftelsen ska också ha en restriktiv hållning till investeringar i bolag vars omsättning till betydande del kommer från kol, olja och gas.

Anlitade förvaltare förväntas integrera hållbarhetsaspekter i sin investeringsprocess och välja bolag utifrån samhällsnytta, där det har bäring på verksamheten. Leverantören skall ha undertecknat UNPRI (Principles for Responsible Investments) och ha beprövad intern kapacitet att integrera hållbarhet i sin analys, investeringsbeslut och vid säkerställande av att överenskomna hållbarhetsmål uppnås och efterlevs.

3.6. Förvaring av värdepapper

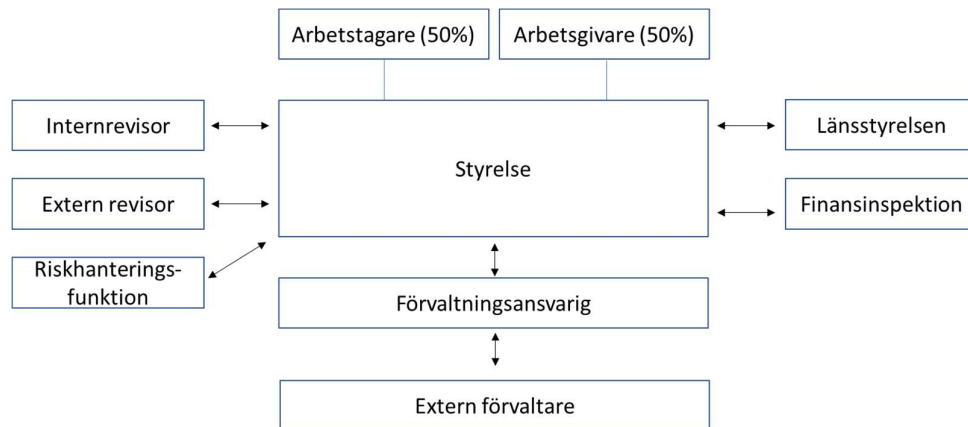
Pensionsstiftelsens tillgångar ska förvaras på ett sådant sätt att de alltid är identifierbara och åtkomliga för stiftelsen. Förvaringen ska ske på ett säkert sätt och ska inte ge upphov till intressekonflikter. Detta sker genom att portföljens tillgångar förvaras enligt nedan:

1. värdepappersinstitut, som har Finansinspektionens tillstånd att ta emot värdepapper för förvaring, enligt 2kap 2 § lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden
2. utländska institutioner som har tillstånd liknande det som anges i punkt 1 och som står under tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

Placeringar i värdepappersfonder som registreras direkt hos fondförvaltaren är undantagna från ovanstående stycke. Undantag kan också medges för placeringar i onoterade bolag, där dessa innehav registreras direkt i aktiebok eller hos bolaget i fråga, under förutsättning att sådan placering är godkänd enligt investeringsriktlinjerna i övrigt.

4. Organisation, ansvar och processer för riskstyrning

4.1. Organisationskiss

4.2. Ansvarsfördelning

4.2.1. Styrelse

Stiftelsens styrelse är stiftelsens högsta beslutande organ och ansvarar för förvaltningen av stiftelsen.

Stiftelsens styrelse skall tillse att:

1. Förvaltningen sker i överensstämmelse med stiftelsens förordnande
2. Fastställa placeringsriktlinjer
3. Fastställa interna kontroller avseende avstämning och rapportering
4. Besluta om upphandling av stiftelsens förmögenhetsförvaltning
5. Besluta om att avveckla förvaltare
6. Försäkra att likvida medel hålls tillgängliga före utbetalningar som Stiftelsen ska göra
7. Delegera uppgifter till Förvaltningsansvarig

4.2.2. Förvaltningsansvarig

Förvaltningsansvarig, tillika VD, utses av styrelsen och ansvarar för det dagliga arbetet i stiftelsen. Förvaltningsansvarig skall delta i möten med stiftelsens styrelse. Förvaltningsansvarig skall ansvara för att:

- Organisera och övervaka löpande administration och aktiviteter i stiftelsen
- Övervaka risk och avkastning för tillgångsportföljen
- Rapportera förvaltningsutfallet till styrelsen samt exponering i förhållande till aktuella placeringslimiter
- Tillförsäkra att placeringarna är inom investeringsriktlinjerna
- Representera stiftelsen mot tredje man utifrån de riktlinjer som anges av stiftelsens styrelse
- Initiera och utarbeta förslag till uppdatering av placeringsriktlinjerna
- Föreslå val, eller i förekommande fall förändringar, av extern(a) förvaltare
- Löpande informera stiftelsens revisorer om verksamheten inom kapitalförvaltningen

- Tillhandahålla relevant information till intern revision, extern revision och fristående riskkontrollfunktion

4.2.3. Fristående riskhanteringsfunktionens ansvar

Styrelsen utser riskhanteringsfunktion. Riskkontrollfunktionen skall ansvara för:

- Att kontinuerligt kontrollera att tillgångsportföljen är inom uppsatta gränsvärden beskrivna i dessa placeringsriktlinjer
- Att kontinuerligt informera styrelsen och förvaltningsansvarig om portföljens värdeutveckling och riskexponering i förhållande till uppsatta mål och gränsvärden.
- Att vid behov särskilt varna styrelsen vid tillfällen som kräver uppmärksamhet och åtgärder
- Funktionen ska inte utföras av samma individ som är Förvaltningsansvarig

4.2.4. Extern revision

Stiftelsens förvaltning och räkenskaper granskas av auktoriserad extern revisor som utses av stiftelsen.

4.2.5. Intern revision

Stiftelsens förvaltning och räkenskaper granskas av intern revisor som utses av stiftelsen.

4.2.6 Utlagda verksamheter

Stiftelsens riktlinjer för uppdragsavtal iakttas i det fall stiftelsen väljer att anlita externa rådgivare eller annan resurs. Detta kan ske avseende arbetsuppgifter som krävs för att genomföra förvaltningen, kontroller och rapportering. Stiftelsen upprätthåller en förteckning över uppdragsavtal och externa leverantörer.

4.2.7 Förvaltningsstruktur

Stiftelsen ska förvaltas som ett sk blandmandat, där 1-3 externa kapitalförvaltare diskretionärt förvaltar stiftelsens förmögenhet som en sammanhållen portfölj alternativt i lika delar. Undantag gäller fastighetsinvesteringar som förvaltas av extern kapitalförvaltare vilken enbart förvaltar fastigheter. Styrelsen äger rätt att ändra strukturen.

5. Uppföljning och rapporter

Förvaltningsansvarige skall kontinuerligt bistå stiftelsens styrelse med rapporter som redogör för stiftelsemedlens utveckling.

5.1. Jämförelseindex

Avkastningen för de placerade medlen skall bedömas genom jämförelse mot följande sammanvägda index, vilket motsvarar tillgångsallokeringens normalsituation.

Tillgångsslag	Jämförelseindex	Andel (%)
Räntor		
Korta räntebärande placeringar	OMRX T-BILL	30
Långa räntebärande placeringar	OMRX T-BOND	45
Aktier		
Svenska aktier	SIX Return Index	15
Globala aktier	MSCI World Net Total Return	10

5.2. Rapporteringens innehåll

Förvaltningsansvarige ansvarar för att stiftelsens styrelse erhåller adekvat rapportering.

Månadsrapport

Senast tio bankdagar efter månadens utgång:

- a) Avkastning under månaden och under året
- b) Procentuella fördelningen på olika tillgångsslag
- c) Innehav av värdepapper där respektive värdepapper redovisas med angivande av procentuell andel av det totala värdet för aktuellt tillgångsslag
- d) Förändringar i innehavet av värdepapper under månaden
- e) Genomsnittliga löptid och räntekänslighet för innehavet av räntebärande värdepapper
- f) Eventuella avvikelser från placeringsreglerna i dessa placeringsriktlinjer, avvikelserns orsak samt vidtagen åtgärd/förslag till åtgärd

Kvartalsrapport

Senast femton bankdagar efter kvartalets utgång ska Förvaltningsansvarig rapportera till styrelsen punkterna a-f enligt avsnitt "Månadsrapport". Dessutom ska kvartalsrapporten innehålla uppgifter om portföljens:

- a) Prestation relativt index
- b) Riskjusterade nyckeltal (förutsatt > 12 månadsdata)
- c) Ändrade förutsättningar att uppnå och bibehålla god avkastning.

Årsrapport

Årligen skall rapporteringen även innehålla:

- a) Analys i enlighet med Finansinspektionens vägledning avseende konsekvensredogörelse. Analysen ska fungera som beslutsunderlag om långsiktig allokering och risknivå. Denna innehåller bland annat stresstest för att påvisa effekterna på stiftelsens tillgångar vid extrema marknadsförhållanden och för att fånga upp den maximala risken. Här kan såväl historiska scenarier och hypotetiska scenarier testas.

6. Riskuppföljning och mätning av placeringsrisker

6.1. Placeringsrisker

Placeringsrisker är risken att värdet på tillgångarna utvecklas mer negativt än förväntat. Signifikanta placeringsrisker samt hur de hanteras beskrivs nedan.

Ränterisk definieras som risken att Stiftelsens tillgångar förlorar i värde vid stigande marknadsränta. Den genomsnittliga durationen för portföljen ska anpassas till förväntad ränteutveckling och allmän ekonomisk bedömning. Den genomsnittliga durationen för den räntebärande portföljen får maximalt uppgå till 5 år.

Kreditrisk definieras som risken för att låntagaren inte kan fullgöra sina åtaganden. Stiftelsens placeringar i räntebärande värdepapper är utsatta för kreditrisk. Kreditrisken hanteras genom att sätta upp limiter för hur stor andel av ränteportföljen som får allokeras till olika kreditrating-kategorier. Lägsta tillåtna kreditrating är BBB-.

Aktierisk är risken att aktieinnehav minskar i värde till följd av fallande aktiekurser/värderingar. Aktierisken hanteras genom de övergripande allokeringlimiterna och genom en väl diversifierad aktieportfölj avseende t.ex. regioner och branscher.

Valutarisk är risken för att stiftelsens tillgångar minskar i värde till följd av fluktuationer i valutakurser. Stiftelsens valutarisk uppstår primärt via innehav i utländska aktier, vilket normalt anses vara en del av en global diversifiering. Valutarisk inom räntor ska alltid säkras.

Fastighetsprisrisk är risken för att Stiftelsens tillgångar minskar i värde till följd av fluktuationer i fastighetsvärden.

Risker i alternativa investeringar. Stiftelsen är också utsatt för risker via alternativa investeringar så som hedgefondinvesteringar. Risken i alternativa investeringar är förknippad med typ av alternativ investering och strategi. Inför investering i alternativa placeringar ska därför en särskild riskbedömning göras.

Motpartsrisk är risken för att en motpart till följd av dennes fallissemang inte fullgör sitt åtagande och att det därigenom uppstår en oväntad förlust. Motpartsrisker förekommer bl.a. i förhållande till kreditinstitut avseende bankinlåning. Motpartsrisk begränsas i första hand genom att säkerställa att motparter omfattas av reglering från myndighet. Inlåning och värdepappersaffärer får göras i svensk bank eller annan institution vilken står under Finansinspektionens tillsyn och har erforderliga tillstånd härför enligt lagen (2007:528) om värdepappersmarknaden eller lagen (2013:561) om alternativa investeringsfonder. Värdepappersaffärer får vidare göras med utländska institutioner som har erforderliga tillstånd och som står under tillsyn av lokal tillsynsmyndighet. Motpartsrisk skall också mätas i form av kreditvärdighet. Kreditvärdigheten i sin tur bedöms genom rating eller motsvarande ekonomisk information. Ratingen får inte understiga BBB- enligt Standard & Poor's eller motsvarande.

Vid investeringar i onoterade tillgångar, som möjliggörs inom tillgångsslaget alternativa investeringar samt fastigheter, skall dessa föregås av en grundlig analys för att i så stor utsträckning som möjligt begränsa risken för att motparten inte fullföljer sitt åtagande.

Likviditetsrisk är dels risken att stiftelsen inte kan infria sina betalningsförpliktelser vid förfallotidpunkten utan att kostnaden för att erhålla betalningsmedel ökar avsevärt, dels risken att något av stiftelsens innehav inte kan säljas annat än till ofördelaktiga villkor när så önskas.

Likviditetsrisken hanteras så långt det är möjligt genom att stiftelsen beaktar sina placeringar i fråga om löptider efter kassaflödet i stiftelsens åtaganden och övriga kapitalbehov. I övrigt påverkas stiftelsens likviditetsrisk till största delen av valet av tillgångsslag. Vid valet av placeringstillgångar ska därför hänsyn också tas till stiftelsens kortsiktiga likviditetsbehov.

Operativ risk avser risken för förlust till följd av brustna interna processer och rutiner och/eller förluster till följd av mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Stiftelsen hanterar operativa risker bland annat genom att ha dokumenterade processer och skilda separata enheter för förvaltning och riskkontroll.

6.2. Riskuppföljning och mätning

Stiftelsen följer upp avkastning i förhållande till jämförelseindex samt portföljens risk på regelbunden basis, se avsnitt Rapportering.

Stiftelsen utför även stress-tester och scenarioanalyser för att bedöma och utvärdera portföljens risker. Den totala risken ger en indikation av hur pass känslig stiftelsen är vid en kraftigt negativ marknadsutveckling. Som approximation för kraftigt negativ marknadsutveckling utför Stiftelsen nedan stress-test.

Risk	Scenario
Ränterisk (högre marknadsränta)	+/- 1%
Kreditrisk (vidare kreditspread)	+ 2% (>=BBB-), +5% (<BBB-)
Aktierisk, Svenska aktier	-40%
Aktierisk, utländska aktier	-35%
Fastighetsprisrisk	-40%
Hedgefonder	-10%
Valuta	+/- 10%

I samband med årlig analys av placeringsstrategin tas även pensionsåtagandet i beaktan.